

Μικροοικονομική

2η Εισήγηση

2. Η ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΤΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ

Εισαγωγή

- Η επιστημονική μέθοδος που ακολουθείται στην Οικονομική βασίζεται στην αλληλεπίδραση μεταξύ θεωρίας και παρατήρησης. Π.χ. Σε μία χώρα παρατηρείται μεγάλη αύξηση των τιμών.
- Διατύπωση θεωρίας: ο πληθωρισμός ίσως οφείλεται στην υπερβολική έκδοση χρήματος.
- Έλεγχος της θεωρίας: συλλογή στοιχείων για πολλές χώρες. Αν δεν εμφανιστεί μεγάλη συσχέτιση μεταξύ έκδοσης χρήματος και πληθωρισμού η θεωρία τίθεται υπό αμφισβήτηση. Αν όμως εμφανιστεί μεγάλη συσχέτιση η θεωρία είναι πιο αξιόπιστη.

38

Εισαγωγή

- Διαφορά της Οικονομικής με τις Φυσικές επιστήμες:
δεν μπορούμε να κάνουμε πειράματα.
- Γι' αυτό εργαζόμαστε με ό,τι στοιχεία υπάρχουν, ασχολούμαστε δηλ. προσεκτικά με τα ιστορικά στοιχεία.

39

Ο ρόλος των υποθέσεων (assumptions)

- Προκειμένου να παρακάμψουμε την πολυπλοκότητα του πραγματικού κόσμου και να μελετήσουμε κάποιο φαινόμενο, χρησιμοποιούμε υποθέσεις μέσω των οποίων συγκεντρωνόμαστε στα ουσιώδη. Αφού κατανοήσουμε το φαινόμενο στον φανταστικό αυτό κόσμο, στην συνέχεια προεκτείνουμε στην πραγματικότητα.
- Π.χ. για να μελετήσουμε το διεθνές εμπόριο υποθέτουμε ότι ο κόσμος αποτελείται από 2 χώρες που παράγουν 2 αγαθά.
- Σημασία έχει να είμαστε προσεκτικοί στις υποθέσεις.
- Συνήθης υπόθεση στα Οικονομικά: *ceteris paribus* (οι άλλοι παράγοντες δεν μεταβάλλονται).

40

Υποδείγματα (models)

- Οικονομικά υποδείγματα: απλοποιήσεις της πραγματικότητας. Παραλείπουν πολλές λεπτομέρειες. Παρά όμως την έλλειψη ρεαλισμού, ή ακριβώς εξαιτίας της, η μελέτη των υποδειγμάτων βοηθά στην κατανόηση των οικονομικών σχέσεων. Τα υποδείγματα κατασκευάζονται με χρήση εξισώσεων – διαγραμμάτων.
- Χρήσεις υποδειγμάτων: α) εξηγούν πως λειτουργεί η οικονομία, β) για την διατύπωση προβλέψεων, συνήθως του τύπου «αν ... τότε ...».
- Η αξιολόγηση των υποδειγμάτων αφορά το πόσο καλά εξηγούν και προβλέπουν.

41

Τεχνικές της Οικονομικής Ανάλυσης

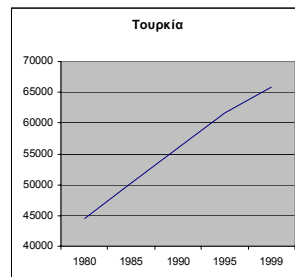
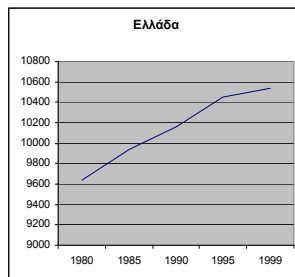
- Οικονομικά δεδομένα (statistics – data). Είναι δύο ειδών:
- α) Χρονολογικές σειρές: δείχνουν πώς μια μεταβλητή κινείται διαχρονικά.
- β) Διαστρωματικά στοιχεία: δείχνουν πώς μια μεταβλητή παίρνει διαφορετικές τιμές για διαφορετικές ομάδες σε μια δεδομένη στιγμή.

42

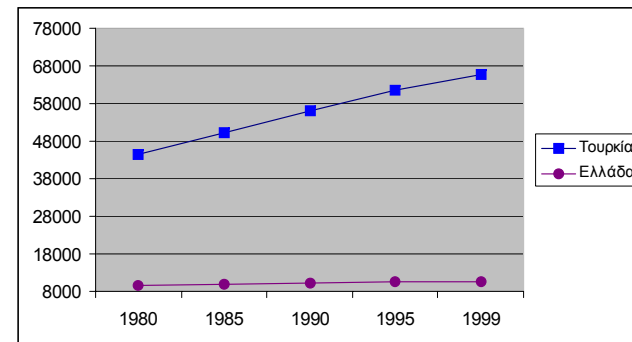
Χρονολογικές σειρές

- Δείχνουν πώς μια μεταβλητή κινείται διαχρονικά.
- Π.χ. ας εξετάσουμε τον πληθυσμό Ελλάδας και Τουρκίας (σε χιλιάδες ατόμων).

Έτος	1980	1985	1990	1995	1999
Ελλάδα	9643	9934	10160	10454	10534
Τουρκία	44472	50231	56098	61644	65819

43

44

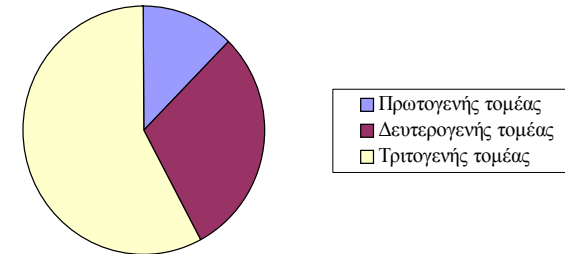
Διαστρωματικά στοιχεία

- Δείχνουν πώς μια μεταβλητή παίρνει διαφορετικές τιμές για διαφορετικές ομάδες σε μια δεδομένη στιγμή

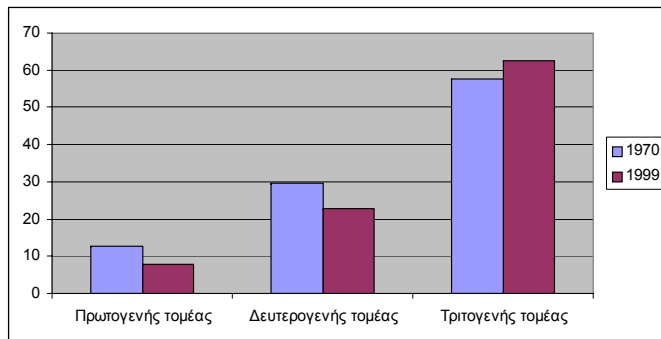
Σύνθεση του ΑΕΠ της Ελλάδας (%)		
	1970	1999
Πρωτογενής τομέας	12,6	7,7
Δευτερογενής τομέας	29,7	22,8
Τριτογενής τομέας	57,7	62,5

45

1970

46

47

Πραγματικές ή Ονομαστικές Τιμές

- «Τα εισοδήματα έχουν αυξηθεί κατά 5% τον τελευταίο χρόνο» λέει η κυβέρνηση.
- «Το βιοτικό επίπεδο έχει χειροτερεύσει» λέει η αντιπολίτευση.
- Είναι συχνό φαινόμενο να γίνεται κακή χρήση των στατιστικών στοιχείων ανάλογα με το μήνυμα που θέλει να δώσει κάποιος.
- Ονομαστικές τιμές: αξίες σε τρέχουσες τιμές. Π.χ. αν το εισόδημά μου ήταν 100 € την εβδομάδα και τώρα είναι 105 €, το εισόδημά μου σε ονομαστικές τιμές έχει αυξηθεί κατά 5%.
- Αν όμως οι τιμές έχουν αυξηθεί κατά 8%; Με την 5% αύξηση στην πραγματικότητα αγοράζω 3% λιγότερα αγαθά. Άρα ο πραγματικός μου μισθός μειώθηκε κατά 3%.
- Πραγματική μεταβολή = ονομαστική μεταβολή - πληθωρισμός

48

Η χρονική περίοδος αναφοράς

- «Μεταξύ 1999-2002 το πραγματικό ΑΕΠ αυξάνεται με ρυθμούς μεγαλύτερους από 3%» λέει η κυβέρνηση.
- «Μεταξύ 1989-1999 το πραγματικό ΑΕΠ αυξάνεται με ρυθμό μόνο 1,8%» λέει η αντιπολίτευση.
- Πάλι και τα δύο είναι σωστά αλλά αγνοούν κάποιες περιόδους.

49

Αριθμοδείκτες

- Τα στοιχεία χρονολογικών σειρών συχνά εκφράζονται με αριθμοδείκτες.

Δείκτης Παραγωγής (1993 = 100)				
	1998	1999	2000	2001
Ορυχεία	107,3	100,6	114,7	112,7
Βιομηχανία	107,7	108,4	115	116,9

50

Αριθμοδείκτες

- Κάποιο έτος επιλέγεται ως έτος βάσης και λαμβάνει τιμή 100 (το 1993 στο παράδειγμα). Η παραγωγή των άλλων ετών εκφράζεται με βάση την ποσοστιαία μεταβολή από το 100. Για το 2000 ο δείκτης της Βιομηχανίας ήταν 115. Αυτό σημαίνει ότι η βιομηχανική παραγωγή το 2000 ήταν 15% μεγαλύτερη από το 1993.
- Με τους αριθμοδείκτες διακρίνουμε εύκολα τις αυξομειώσεις και κάνουμε συγκρίσεις. Π.χ. μεταξύ 2000-2001 ο Δείκτης των Ορυχείων μειώθηκε.
- Επίσης μπορούμε να συγκρίνουμε δύο διαφορετικές χρονολογικές σειρές. Π.χ. Βιομηχανία – Ορυχεία.

51

Ποσοστιαίες μεταβολές

- Για να δούμε τις ποσοστιαίες μεταβολές από χρόνο σε χρόνο χρησιμοποιούμε τον τύπο:

$$\frac{\Delta_t - \Delta_{t-1}}{\Delta_{t-1}} \cdot 100$$

- όπου Δ_t ο δείκτης του έτους που μας ενδιαφέρει και Δ_{t-1} του προηγούμενου.

- Π.χ. Βιομηχανία 2000-2001: $\frac{116,9 - 115}{115} \cdot 100 = 1,7\%$ αύξηση.

52

Δείκτες τιμών

- Ίσως ο γνωστότερος είναι ο Δείκτης Τιμών Καταναλωτή (ΔΤΚ).
- Οι ποσοστιαίες μεταβολές του ΔΤΚ από χρόνο σε χρόνο είναι ο ρυθμός πληθωρισμού.
- Έτσι αν ο ΔΤΚ από 100 γίνει 110 σε ένα χρόνο αυτό σημαίνει ότι ο ρυθμός πληθωρισμού ήταν 10%.

53

Η χρήση σταθμικών μέσων

- Ο ΔΤΚ είναι ένας σταθμικός μέσος των τιμών πολλών προϊόντων. Με παρόμοιο τρόπο υπολογίζεται και ο Δείκτης Βιομηχανικής Παραγωγής.
- Ας πάρουμε την περίπτωση του ΑΕΠ ως σταθμικού μέσου 3 τομέων. Ας υποθέσουμε ότι το έτος βάσης (έτος 1) η παραγωγή του Πρωτογενούς Τομέα ήταν 1 εκατ. €, του Δευτερογενούς Τομέα 2 εκατ. € και του Τριτογενούς Τομέα 7 εκατ. €, άρα ΑΕΠ = 10 εκατ. €.
- Κατασκευάζουμε σταθμίσεις με βάση την βαρύτητα του κάθε τομέα. Ο Τριτογενής έχει στάθμιση 0,7 γιατί παράγει 7/10 του συνόλου, ο Δευτερογενής 0,2 και ο Πρωτογενής 0,1. Στην συνέχεια πολλαπλασιάζουμε τον δείκτη κάθε τομέα με την αντίστοιχη στάθμιση και προσθέτουμε για να πάρουμε τον συνολικό δείκτη.

54

Η χρήση σταθμικών μέσων

Τομέας	Στάθμιση	Έτος 1		Έτος 2	
		Δείκτης	Δείκτης × στάθμιση	Δείκτης	Δείκτης × στάθμιση
Πρωτογενής	0,1	100	10	130	13
Δευτερογενής	0,2	100	20	110	22
Τριτογενής	0,7	100	70	90	63
Σύνολο			100		98

- Στο έτος 2 καταγράφονται αυξήσεις στον Πρωτογενή (30%) και στον Δευτερογενή (10%) Τομέα και μείωση στον Τριτογενή Τομέα (10%). Όμως ο συνολικός δείκτης εμφανίζει μείωση 2% γιατί έχει μεγάλη βαρύτητα ο Τριτογενής Τομέας.

55

Πρώτο Υπόδειγμα: Το Οικονομικό Κύκλωμα

- Η Οικονομία αποτελείται από εκατομμύρια ανθρώπους με πολλές δραστηριότητες ο καθένας (αγορά, πώληση, εργασία, μίσθωση, μεταποίηση κ.λ.π.). Για να καταλάβουμε πώς λειτουργεί κάνουμε απλουστεύσεις. Μια τέτοια απλούστευση αποτελεί το παρακάτω υπόδειγμα.
- Υποθέτουμε ότι η οικονομία αποτελείται από δύο τύπους οικονομικών μονάδων που λαμβάνουν αποφάσεις, τα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις.
- Οι επιχειρήσεις παράγουν αγαθά και υπηρεσίες, χρησιμοποιώντας εισροές (συντελεστές παραγωγής).
- Τα νοικοκυριά διαθέτουν τους συντελεστές και καταναλώνουν αγαθά και υπηρεσίες.
- Οι ροές αυτές παρουσιάζονται σχηματικά στο παρακάτω διάγραμμα.

56

Πρώτο Υπόδειγμα: Το Οικονομικό Κύκλωμα

- Το εσωτερικό βέλος αντιστοιχεί σε πραγματικές ροές (αγαθών – υπηρεσιών) ενώ το εξωτερικό βέλος αντιστοιχεί σε χρηματικές ροές.⁶⁷

Μικροοικονομική

3η Εισήγηση

3. ΟΙ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΕΣ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Οι Συντελεστές της Παραγωγής

- **Παραγωγική διαδικασία:** οι τρόποι με τους οποίους ο άνθρωπος μετασχηματίζει την ύλη για να της δώσει μορφή χρήσιμη για τη ζωή του.
- **Παραγωγικοί συντελεστές:** τα στοιχεία που συντελούν στην παραγωγική διαδικασία. Οι συντελεστές παραγωγής είναι:
 - η εργασία
 - το έδαφος (γη, φυσικοί πόροι)
 - το κεφάλαιο
 - η επιχειρηματικότητα

59

Το Κόστος Ευκαιρίας

- Ας πάρουμε για παράδειγμα την απόφασή μας να σπουδάσουμε.
- Το όφελος από τις σπουδές είναι οι καλύτερες ευκαιρίες για εργασία.
- Ποιο είναι το κόστος;
- Είναι τα δίδακτρα, τα βιβλία, η διαμονή, η διατροφή;
- Ναι, αλλά όχι μόνο.
- Κατ' αρχήν τα έξοδα διαμονής και διατροφής δεν συνδέονται με τις σπουδές.
- Επιπλέον θα πρέπει να συμπεριλάβω στο κόστος των σπουδών τον χρόνο που αφιερώνω σε αυτές, τον οποίο θα μπορούσα να εργάζομαι.
- Το κόστος ευκαιρίας ενός πράγματος είναι όλα αυτά που θυσιάζουμε για να το αποκτήσουμε.

60